

Bræuer. Politimesteren føyde til at han var høflig, men kald.

Så skal jeg få lov til å føye til en ting til. Umiddelbart etter hadde jeg igjen en samtale med politimesteren i Oslo, — jeg går ut fra, at den forbindelse får vi, men jeg går også ut fra at den samtidig avlyttes av tyskerne. Han sa da at Quisling hadde gitt ham meddelelse om at han var den nye justisminister, og han hadde anmodet politimester Welhaven om å komme til seg. Politimesteren hadde svart nei, han kom ikke. Og jeg sa han måtte holde sine folk klar og arrestere Quisling. Det var jo et tomt ord kanskje. Men så spurte han om han kunne henvende seg til de tyske myndigheter i tilfelle det skulle bli nødvendig. Dertil sa jeg at det fikk han selv avgjøre. Så spurte jeg ham hvilke maktmidler Quisling hadde, for jeg kunne ikke tenke meg at Quisling i Oslo skulle ha noen særlige maktmidler. Det fikk man da se. Og vi har jo fremdeles hele vårt politikorps på 700—800 mann og hele det sivile luftvern. Politimester Welhaven var lojal og sa at han skulle gjøre sitt beste. Men så sa han til slutt: Hvis de tyske myndigheter støtter Quisling? Ja, sa jeg, da er det vel ikke noe for Dem å gjøre. — Det er den situasjon som foreligger, såvidt jeg skjønner, i øyeblikket.

Kjær: Er det meningen nå straks å komme i forbindelse helt direkte med den tyske legasjon, meddele resultatet av Stortingets beslutninger her og prøve å bringe på det rene om ikke det tilfredsstillende, således at regjering og storting kan vende tilbake til Oslo i god orden? Det vilde jo absolutt være det mest tilfredsstillende.

Moseld: Det var det samme jeg ville si.

Peersen: Poenget i mitt spørsmål var dette, om noen av Stortingets medlemmer, hvor de var, kunne tenkes å risikere å bli arrestert av tyskerne. Det var derfor jeg spurte om det var trygt å reise til sine hjemsteder, når de ble besatt.

Joh. Ludw. Mowinckel: Det var noe i retning av det hr. Kjær sa. Jeg går ut fra at politimesteren kan nås pr. telefon og justisministeren kan nå ham meget hurtig, og meddele at Regjeringen har foreslått og Stortinget tiltrådt forslaget om at det oppnevnes en delegasjon på 3 medlemmer for sammen med utenriksministeren å forhandle med tyskerne, og høre når det passer at disse forhandlere kommer til Oslo, slik at vi får satt dette i fart så snart som mulig.

Stray: Det var med stor tilfredsstillelse jeg hørte det modige og greie standpunkt som

hr. Mowinckel inntok, og jeg er sikker på at vi alle sammen sympatiserer med den tanke at Stortinget ikke skal vike, men legge for dagen at vi anser oss for nasjonalforsamlingen, og den regjering vi nå har, for den lovlige regjering, som ikke viker. Men det er et spørsmål om vi har lov til å ha en, jeg hadde nær sagt så naiv oppfatning, at de som nå er rykket inn i Norge, ganske rolig lar den nåværende regjering og det nåværende storting sitte her på Elverum og forhandle og bestemme. Jeg tror det ikke. Vi hadde et møte her i den interparlamentariske union i sommer. En rekke av de delegerte som møtte på det møte, er i dette øyeblikk i tysk konsentrasjonsleir. Det er ikke spørsmål om hva vi ønsker, eller hva vi mener. Jeg er klar over at situasjonen meget lett kan være den at vi ikke får noen forhandlinger med den tyske minister. Jeg er slett ikke sikker på om denne delegasjon får noen oppgave i det hele tatt. Før den det, og kan vi få beholde de sivile forvaltninger i landet på de hender de nå er, så er det hyggelig, storartet. Men jeg mener Stortinget har plikt til å regne med at så går det ikke. Og når vi nå spør hvordan vi så videre skal innrette oss, så synes jeg det ligger nok så snublen nær å innrette oss som vi må som medlemmer av Stortinget: gjøre vår plikt i denne situasjon, og gi Regjeringen de fullmakter som den krever, og som den må ha for å kunne fortsette å regjere. Jeg er fullt klar over at heller ikke Regjeringen får anledning til å regjere her i landet, men når Stortinget får gitt den den fullmakt der, mener jeg vi forsåvidt har gjort vår plikt, vi kan ikke gi mer. Og det er ganske klart at situasjonen nå er slik, at hvis denne delegasjon kommer med en rekke betingelser og vilkår og krav, blir det bare å trekke tiden ut, og vi kan være sikre på at det blir ikke lang frist Regjeringen får til å bestemme seg. Jeg tror ikke at tyskerne ligger og venter på Stortinget i mange dager. For oss selv spiller det vel ikke så svært stor rolle om de kommer og internerer oss her, la oss si på Elverum. Men vi må ikke bringe landet i den situasjon at de som er den lovlige nasjonalforsamling og den lovlige regjering kommer i fiendens vold. Regjeringen må ha en plikt til selv å påse at så ikke skjer, og det er derfor jeg ikke kan være helt enig med representanten Mowinckel, når han oppfatter situasjonen slik at vi ganske rolig nå kan reise tyskerne i møte på vei til Oslo og bli mottatt med åpne armer og få lov til å fortsette vår virksomhet. Jeg tror ikke situasjonen ligger slik an. Jeg tror at vi bare lager en felle for oss selv ved å bli sittende her imens, uten i grunnen å kunne gjøre noe mer omkring Stortinget enn vi har gjort.

Dønheim: Eg bed om ursaking at eg som ny mann tek ordet i ei så vanskeleg sak, men det er noko lite eg skulle ha sagt. Situasjonen er at tyskarane ved eit meisterkupp har teke viktige punkt i landet vårt. Situasjonen er vidare den at vi har teke militære rådgjerder mot dei, og vidare den at vi kan gå ut ifrå at vestmaktene fyrebud og er i ferd med å rykke oss til hjelp. Under dei tilhøve kan vi vera heilt visse på at tyskarane ikkje gjev seg inn på noka forhandling, som bremsar farten i deira pågang. Det er heilt fantastisk å tru det, for det er klart at dei kan takka alle hanner her i landet med eit heller raskt grep. Dersom dei ikkje det kan, så er deira aksjon forfeilet. Difor meiner eg det er rett, det som presidenten sjølv sa, som er forstått at denne delegasjonen skal, at den saman med Regjeringa får den vidast moglege fullmakt til å styra landet. Eg går ut ifrå at det kan skje heilt lovleg i den situasjon som er komi, for ein gjer etter mi meining stillinga vanskeleg for dei som har ansvaret, ved å ha eit storting, ei så stor forsamling som 150 mann, svevande slik som her. Det vil vera mykje betre, mykje lettare for dei som skal forhandla, at Stortinget loyser seg opp og forsvinn på ein slik måte at det ikkje er så lett å finna det att.

Med omsyn til stillinga elles vil eg og gjera merksam på det som er sagt tidlegare i dag, og som var sagt i går: Det er ikkje berre denne dagen i dag og dei næraste dagane som vi her skal tenkja på, men det er fyrst og fremst Noregs fridom og framtid som sjølvstendig stat, som i disse tidene liksom heng og vipper. Og dei menn som skal forhandla med tyskarane, må fyrst og fremst vera merksame på den lange linja, som vi må tenkja på når det gjeld Noregs framtid.

Presidenten: Presidenten går ut fra, at i de avgjørelser Stortinget har truffet, ligger der hensyn til alle de sider som her har vært nevnt. Går det slik som hr. Mowinckel ønsker, og som vi alle håper, men kanskje ikke tror så bestemt, vil vanskelighetene være av en relativt begrenset og oversiktlig art, og jeg går ut fra at regjering og storting vil kunne fortsette omtrent på samme måte som regjering og riksdag i Danmark fortsetter sitt arbeid, innen den snevre ramme som er gitt. Men jeg er enig med hr. Stray i at vi måtte være meget blinde, hvis vi gikk ut fra at det var den eneste mulighet som foreligger. Og når Stortinget president i samråd med Regjeringen anbefalte Hamar som sted for oss, var det også med den tanke at man kunne evakuere og sette over. Og som statsministeren var inne på, — hvis det skulle vise seg at det er umulig for denne regjering, som er

landets lovlige regjering, å komme i den kontakt hvori den skulle komme med maktøverne i øyeblikket, har den åpen den adgang å bevare Regjeringen og derigjennom det internasjonale symbol på Norges uavhengighet og selvstendighet, den eneste regjering som har en internasjonal bemyndigelse og fullmakt til å opptre, selv om den sitter i et fremmed land. Alle disse hensyn er i virkeligheten inngodsett ved de avgjørelser som har vært truffet her. Ingen av oss har den profetiske evne at vi kan vite nøyaktig hvilket forløp begivenhetene vil kunne få. Vi har søkt å treffe avgjørelser som regner med alle de nærmestliggende muligheter, og jeg er òessverre redd for at hr. Peersen har rett i den betraktning, at det vel kan tenkes forhold under hvilke medlemmer av Stortinget vil bli forsøkt fengslet ene og alene fordi de er medlemmer av Stortinget. Det er umulig på forhånd å vite hvori der vil ligge den beste beskyttelse mot dette, men muligheten er der, og den mulighet gjør man vel i å regne med. Skulle den mulighet bli til virkelighet, må vi også håpe at ethvert medlem av Stortinget vil vite å bære også en slik tilskikkelse på en måte som kan tjene landets verdighet, og høyt respekten for hvert enkelt medlem hvem en slik skjebne midlertidig måtte overgå.

Natvig Pedersen frafalt ordet.

Kjær: Får jeg lov å spørre om det blir bekreftet at det nå blir telefonert til Oslo, og at vi her, for vi går fra hverandre, kan avvente et mulig svar som kan klare spørsmålet?

Presidenten: Der blir telefonert med en gang. Når man kan få en fyndigstgjørende forbindelse, tor jeg ikke uttale i dette øyeblikk. Presidenten gir sin tilslutning til de ord som ble uttalt av statsministeren, og går ut fra at ethvert medlem av Stortinget i denne stund har sitt hjerte og sitt sinn fylt av de samme tanker på landets fremtid og på landets fortsatte uavhengighet og integritet. Vi håper og tror at vårt folk skal ha evne og vilje til å bære en hvilken som helst tung gjennomgangsperiode slik at fremtiden blir bevart for våre barn, og vi sier alle: Gud signe vårt dyre fedreland!

Så synger vi kanskje første vers av «Ja, vi elsker».

Forsamlingen sang stående 2 vers av nasjonalsangen.

Presidenten: Dette møte er hevet, og Stortingets forhandlinger er utsatt inntil nærmere kunngjørelse og innkallelse, som forhåpentlig vil kunne skje i løpet av de aller første dager.

Møtet slutt kl. 22,25.

Trykt 28/8 1945.

Bo flere av dem som var på Elverum. Mange representant innlegg i ikke med lov. Bant annet Færev!

Dette har en "Konstrukt" ved 5 år etter Møtet på Elverum. Teksten har et avsnitt

005569